

לדעת לומר לא: איך מתמודדים עם טראמפ?

written by פרופ' זכי שלום | 29.06.2026

הברית בין ישראל לארצות הברית היא אבן יסוד בביטחונה הלאומי של ישראל. במשך עשרות שנים היא העניקה לישראל גיבוי מדיני, סיוע ביטחוני, שיתוף פעולה מודיעיני וטכנולוגי שאין להם תחליף.

גם כיום, לאחר המלחמה הקשה שנכפתה על ישראל, אין לה ידידה חשובה יותר מארצות הברית, ואין כל היגיון לערער על חשיבותה של הברית הזאת.

דווקא משום כך, ראוי לתת את הדעת לשינוי מסוים, לא מבורך, המסתמן בשיח האמריקאי כלפי ישראל. אין מדובר רק בהתבטאות כזו או אחרת של הנשיא דונלד טראמפ, אלא בהצטרפות של אמירות מצד הנשיא, סגן הנשיא ג'יי די ואנס ואישים בולטים נוספים במחנהו, המבטאים גישה ביקורתית כלפי ישראל.

בחלק מן הדברים הוצגה ישראל כמדינה שאינה יכולה להתקיים ללא ארצות הברית; באחרים נרמז כי ראש ממשלת ישראל יפעל בהתאם לרצונה של וושינגטון; ובמקביל נשמעו קולות שטענו כי ישראל גררה את ארצות הברית לעימות עם איראן שאינו משרת את האינטרס האמריקאי.

גם כאשר הדברים נאמרו במסגרת פוליטית או תקשורתית, הצטרפותם יוצרת רושם בעייתני: ישראל אינה נתפסת עוד רק כבעלת ברית הנלחמת כתף אל כתף עם המעצמה הגדולה בתבל נגד צתיר הרשע. עתה מוצגת ישראל לעתים קרובות, קרובות מדי, כמדינה התלויה לחלוטין בארצות הברית, כאשר האינטרסים שלה ושל ארצות הברית נמצאים בניגוד ברמות משתנות של אינטנסיביות.

אין פירוש הדבר שארצות הברית חדלה להיות ידידתה של ישראל. גם לא שהנשיא טראמפ הפך ליריב. הוא הוכיח לאורך השנים מחויבות עמוקה לביטחונה של ישראל, וסביר להניח שטרם נאמרה המילה האחרונה ביחסים בין שתי המדינות.

אולם דווקא ידידותה הקרובה עם ארצות הברית מחייבת את ישראל לשאול את עצמה: האם לא הגיעה העת שישראל תפגין את עצמאותה מול ארצות הברית באמצעות מעשה ולא רק בדיבורים?

זו איננה שאלה חדשה. בעבר ניצבה ישראל במציאות אסטרטגית קשה הרבה יותר מזו שבה נמצאת ישראל בימים אלה. העולם הערבי סירב להשלים עם קיומה, המעצמות ניסו לקדם הסדרים שנראו בירושלים כמסכנים את ביטחונה, והלחצים המדיניים היו כבדים.

למרות זאת, ממשלות ישראל קיבלו שוב ושוב החלטות עצמאיות כאשר סברו שאינטרס לאומי חיוני מונח על הכף. כך היה במדיניות פעולות התגמול, ביציאה למבצע קדש, בפיתוח האופציה

הגרעינית, בקביעת עובדות בירושלים, בהפצת הכור בעיראק, בפיתוח ההתיישבות ביהודה ושומרון ועוד.

רובן המכריע של ההחלטות התקבלו בידיעה שהן עלולות להתקבל בחוסר נוחות, ואפילו בכעס, על ידי הממשל האמריקני. ואולם במבחן הזמן, במרבית המקרים, התברר כי ארצות הברית ידעה לכבד את מהלכיה העצמאיים של מדינת ישראל כשזו פעלה מתוך ביטחון עצמי, אחריות ונכונות לשאת בתוצאות החלטותיה.

גם ישראל צריכה להפיק לקחים מן המציאות הנוכחית. ביקורתו המרומזת של הנשיא טראמפ על מהלכיה של ישראל בלבנון ("סוריה בהנהגת ג'ולאני תוכל לעשות את העבודה טוב יותר") אינה מופרכת ומחייבת חשבון נפש מצד ישראל. המערכה התארכה מעבר למצופה בכל החזיתות, ולא כל יעדיה הושגו במלואם. מדינה המבקשת להרחיב את עצמאותה חייבת גם להוכיח יכולת מבצעית, הכרעה ויעילות. עצמאות אינה רק זכות; היא גם אחריות.

דווקא משום כך יש לברך על החלטת הממשלה לחזק באופן משמעותי את יכולת הייצור הביטחוני של ישראל ולהפחית בהדרגה את התלות בסיוע החוץ באמצעות הרחבת הייצור המקומי והעמקת ההתקשרויות הישירות עם התעשיות הביטחוניות של ארצות הברית. אין בכך משום התרחקות מארצות הברית. להפך. ככל שישראל תהיה חזקה יותר מבחינה תעשייתית, כלכלית וצבאית, כך תהפוך לבעלת ברית בעלת ערך רב יותר גם בעיני וושינגטון.

יש שלב בחייה של כל אומה שבו עליה לעבור ממצב של הסתמכות למצב של שותפות. ישראל איננה עוד המדינה הקטנה והפגיעה של שנותיה הראשונות. היא מעצמה אזורית בעלת יכולות צבאיות, טכנולוגיות ומדעיות מן המתקדמות בעולם. הגיעה העת שגם מערכת היחסים עם ארצות הברית תשקף את המציאות הזאת.

היעד אינו להתרחק מאמריקה ואף לא להתעמת עמה. היעד הוא לבסס מערכת יחסים בוגרת יותר, המבוססת על כבוד הדדי ועל עצמאות הדדית. ההיסטוריה של יחסי ישראל-ארצות הברית מלמדת כי דווקא כאשר ישראל הייתה בטוחה בעצמה, קיבלה החלטות עצמאיות והוכיחה את צדקתן במעשה, היא זכתה לא רק לביקורת ² אלא גם להערכה. זהו הלקח הראוי גם לעת הזאת.

פורסם באתר ערוץ 7, בתאריך 29 ביוני 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.